

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

4. Terræ situs & immobilitas, contra quorumdam vertigine[m] firmata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

Terram quidam è vobis, ait Arnobius, quòd cunctis sufficiat ani-
 mantibus victum, matrem esse dixerunt magnam. Eandem hanc alij,
 quòd salutarium seminum frugem gerat, Cererem esse pronuntiant.
 Nonnulli autem Vestam, quòd in mundo stet sola, ceteris eius partibus
 mobilitate in perpetua constitutis. Quod si ratione profertur & asse-
 neratur certa, trina pariter numina, vobis interpretibus, nulla sunt:
 non Ceres, non Vesta deorum esse computabuntur in fastis; non ipsa de-
 nique mater deum, quam Nigidius autumat matrimonium tenuisse
 Saturni, dearecte poterit nuncupari: siquidem unius terra hac sunt
 omnia nomina, & his sola pradicacionibus indicatur. In terra, & cum
 terra inulea atque præclara beneficia accipimus, sed dator est
 DEVS, non DEA, quæ nulla est; neque summum illud & sublime
 bonum in terris est quærendum; quia quidquid terra propinat,
 caducum est; cuius bonis vti, non frui debemus, qui nati sumus, vt
 diuinitate fruamur. Hac via est, quam Philosophi quarunt, ait La-
 ctantius, sed ideo non inueniunt, quia in terra potius, vbi apparere
 non potest, quarunt. Quos sequuntur homines terreni, hoc est,
 terram cælo præferentes; qui in fluxa hæc inhiant, more bestia-
 rum. Quibus terra scandalum est, dum scabellum esse deberet;
 aut fulcrum: quo ad cælum scandunt, quicumque hominem carne
 non metiuntur. Pulchra homini ante oculos posuit DEVS, vt, ijs
 in victimam oblati, pulchriora mereretur adipisci. Qui si deli-
 catus magis ac tener in hac vita fuerit, quam ratio eius exposcit; si,
 virtute contempta, desiderijs se carnis addixerit, cadet & premetur in
 terram; ait Christianus Cicero. Sin autem (vt debet) statum suum,
 quem rectum recte sortitus est, & prompte constanterque defenderit;
 si terra, quam calcare ac vincere debet, non seruerit, vitam merebitur
 sempiternam.

Arnob. lib. 3.
 contr. Gent.

Lactant. li. 6.
 Instit. cap. 8.

Idem La-
 ctant. de
 opific. Dei.
 cap. 20

IV.

Hac ipsa de causa, loco infimo, creata est terra, vt quamuis
 utilis, quamuis coloribus picta, quamuis auro argentoque pre-
 ciosa, tamen, etiam in animo nostro, infimum locum obtineret.
 In compendio dicam. æstimanda est, non adoranda. Vt æstime-
 tur, multa exhibet emolumenta; plurima tamen etiam metuen-
 da, ne cælo anteferatur: vt adeo, illa ipsa, quæ in ea metuuntur,
 feruiant ad nostram vtilitatem. Sed, ne Conditori ingrati simus,
 vel obiter expendamus ea, quæ indidem Sanctos in DEI laudes
 rapue-

S

rapue-

rapuerunt, insuper etiam potentiam magnificentiamque opificis terra laudat, suspensa ingens moles, pilæ instar, in medio æris, & totius vniuersi. Qui situs etsi est naturalissimus, tamen eo magis parit admirationem, quia tantum terre pondus sine alio volat, sine branchijs & brachijs natat; nec sursum in aqua, nec deorsum in aura tendit, sed subsistit immobile astrictum sua grauitate; vt centrum decet, circa quod aqua, aër, æther, sidera mouentur; quin & homines, nunquam in vna sede morari sustinentes. Quiescentem in mediõ liquidorum elementorum terram, & mole sua se sustententem, quis non miretur? Teste Ruffino, Alexandria, in templo Serapidis, quadriga ferrea, nulla basi suffulta, nullis catenis gestata, in libero aère suspensa, magnum intuentibus stuporem iniecit, & diuinum quoddam prodigium vulgõ esse putabatur. Cecidit tamen illico, & con fractum est totum opus, vbi quidam seruus DEI, ad tollendam diuinitatis idololatricam opinionem, magnetem è fornice sustulit. Plinius tradit, ex solido magnete Dinocratem Architectum, Alexandria, Arsinões templum concamerare inchoasse, vt in eo simulachrum eius è ferro, in aère, pendulum videretur. Et venerabilis Beda memorat, inter cetera mundi miracula, equum Bellerophontis ferreum, inter duos magnetes, eo artificio fuisse libratum, vt in medio aère, sine fulcro, pendulus, expansisque alis, quasi volitans videretur. Similia de columba Archita, deq; Aquila Regiomontani scribuntur, quæ sola vi magnetica fieri potuerunt. Nam quæ de Machometi sepulchro narrantur, fabulosa esse ostendit, in sua peregrinatione Hierosolymitana Illustrissimus Princeps Raziuius. Multo que magis fabulosa sunt, quæ Thalmud Hebræorum refert de Ieroboam, quem asserit, vitulos aureos magnetes, ad hominum deceptionem in aère suspendisse. Quasi aurum æquè ac ferrum à magnete trahatur. Inmo quàm id in ferro difficile, ac penè aduicium sit, ingeniosis rationibus, ostendit noster Athanasius Kircherus. Ea tamen, quam ipse subjungit, arte, pulcherrimum in aère volentem Cupidinem, mihi Augustissimus Imperator Ferdinandus III. Ratisponæ, in Comitijs, Anno 1641. monstrauit, oculis & admiratione dignissimum spectaculum, quod etiam maximos Imperij satrapas rapuit. Ita opera manuum hominum magni

1. dil. dom. A
300. 1100.

S. Basil. lib. 1.
Hexaem.

Ruffin. lib. 2.
hist. Eccl.
cap. 23.

Plin. lib. 34.

Ven. Beda.
lib. 3. de nat.
rer. lib. de 7.
mundi mirac.

Thalmud.
Tract. Sane-
drin. c. hegel.

Athanas.
Kircher. lib. 2.
art. mag. part.
4. probl. 6.

magni facimus. An non plurius est sciendus, qui *appendit tribus digitis molem terra, & libranit in pondere mores, & colles in statera?* Volat, natat, sine conatu; hæret, sine magnete, ponderosa terra, in medio liquidorum elementorum. Quæ stabilis est, quia fundamentum est; quiescit, quia caderent ædificia, si ipsa moueretur; non cedit loco, quia nihil eò recideret, vnde in altum mittitur, cum tamen Scriptura dicat: *Qui in altum mittit lapidem,*

Isa. 40. 12.

S. Basil. hom. 1. Hexæm.

Eccli. 27. 28.

super caput eius cader. Ipsa etiam volucres tranantes aëra leni Remigio alarum, celeri vertigine terra Abreptas gemerent silvas, nidisque tenella Cum sobole. Sic igitur terra concreto corpore pondus Constitit atque omnis mundi quasi limus in imum Confluxit gratis, & subsedit funditus, ut fax. Inde mare, inde aër, inde ather ignifer ipse.

Lucret. lib. 5.

Potuisset terram moueri, & minore fortasse negotio, si non minore commodo; sed maluit sapientissimus Opifex, ut immensa illa æalorum corpora, quotidie circa illam, per immensa spacia, rotarentur: quia *hic elucet*, ait Tycho, *incomprehensibilis Dei opificis imperscrutabilis sapientia, & potestas, qui cali corporibus tam vastis, omni cogitatione celeriore motum, eundemque simul, & uniformem, & diuisum, duplicemque, attribuere & voluit, & potuit.* Itaque Gilbertus, & alij, qui terræ vertiginem tribuerunt, fecerunt id, more laborantium vertigine, quibus, quia cerebrum turbatum est, stantia in gyrum verti videntur. Quamobrem etiam Perpendicularium inconstantia ab Alexandro Calignono, nobili Delphinato excogitata, à Petro Gassendo commentario exornata, à Ioanne Caramuel Lobkov vix examinata, falsa reperta est. Putarat enim, *quouis die perpendicularium sic excurrere à Borea in Austrum, & recurrere ab Austro in Boream, ut ad limitem Austrinum perueniat in ipso meridie, ac in media nocte: Ad Boream verò hora sexta tam matutina, quam vespertina.* Nihil aliud obtinuit iste motus, quam ut Mathematicos non sineret quiescere, donec & terram, & perpendicularium quiescere deprehendissent. Nimirum *oritur sol, & occidit, terra autem in æternum stat, nec eam poterit loco mouere vl-*

Prodije Lo-
nanij An.
1643, pag. 303.

Eccl. 1. 4. 5.

lus Archimedes, quamuis omnes artes, vires, machinasque suas impendat.

V.

Illud quoque in situ terræ, ad hominum vtilitatem necessarium, admirationem meretur, quod, cum sua gravitate, infimum locum, ipsique adeo etiam aquæ subesse expetat, & verò etiam, a quis, ab initio, tota fuerit cooperta; tamen, iubente DEO, contra naturæ indolem, extra aquas emerferit; ita, vt quodammodo super aquas fundata, firmataque esse, ac dici posse videatur. Quo respiciens Propheta, de orbe terrarum ait: *super maria fundauit eum, & super flumina preparauit*; & alio loco: *Qui firmavit terram super aquas*. Quod non rectè quidam voluit valida ventorum immissione factum, vt contigit in aquis diluuij desiccandis, quando

Psal. 23. 2.

Psal. 135. 6.

Gen. 8. 1.

Exod. 14. 21.

Dominus, *adduxit spiritum* (id est, ventum siccum, vt exponit Lyranus) *super terram, & imminuta sunt aquæ*; & quando via, per mare, transituris Israëlitis exsiccata est. Ingens fuisset miraculum, vno die, à vento tantam vim aquarum exsiccari, miraculum autem, sine magna necessitate, ponendum non est, vt quidam ratiocinantur. Quæ tamen ratio me tantopere non moueret, quia etiam, *cum extendisset Moyses manum super mare, abstulit illud Dominus, flante vento vehementi, & vrente, tota nocte, & venit in siccum: dimisaq; est aqua*. Si ibi vna nocte id fieri potuit, cur non etiam vno die hic? quantumuis tertio die, discooperta sint plaga terrarum. Illud maius apud me pondus habet, quod, tertio die,

Gen. 1. 9.

non dixerit DEVS, exsiccantur, sed, *congregentur aquæ, quæ sub calant sunt, in locum vnum: & appareat arida. Et vocauit Deus aridam, Terram, congregationesque aquarum appellauit maria*. Collectæ ergo sunt aquæ, non dissipatæ in aërem. Quæ collectio etiam non facta est condensatione, qua aquæ aliquid quidem loci relinquunt; non tamen propriè congregantur. Quanquam credibilior hic est modus, quam prior. Poterant enim prius aquæ fuisse subtiliores, quales nunc sunt pluuiiales; aut etiam his tenuiores, nempe qualis est vapor, aut nebula caliginosa; cum ipsa diuina sapientia dicat: *Et sicut nebula texi omnem terram, & apud Iob, cum ponerem nubem vestimentum eius, & caligine illud, quasi pannis infantie, obuoluerem*. Talis ergo vel vapor, vel aqua, si totam terram operuit, vtique postea minorem locum occupauit, crassata in salum mare, ac spissum hu-

Eccli. 24. 7.

ob. 38. 9.